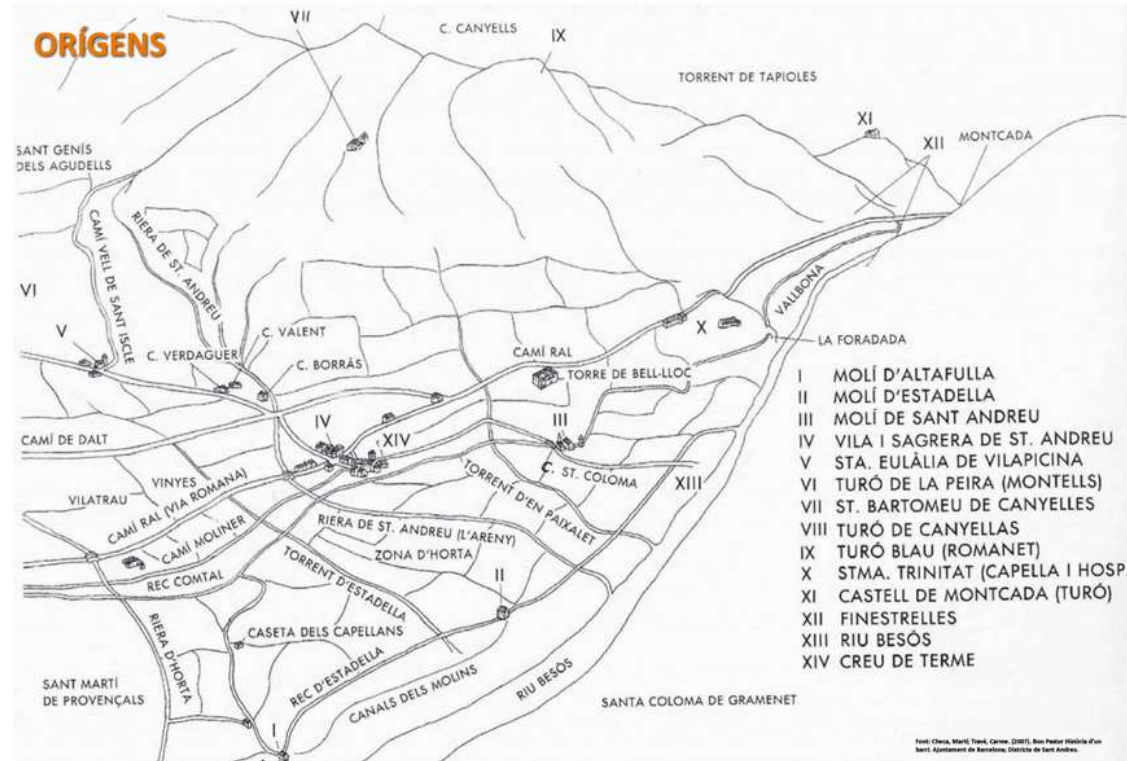

BON PASTOR UN TERRITORI CANVIANT

"Les primeres mencions al territori barceloní que avui ocupa el barri del Bon Pastor són en documents, del segle XII, en relació a l'impuls que donà el rec comtal a la indústria molinera [...]"

El rec comtal travessava diversos petits torrents que anaven a parar al Besòs. D'aquests torrents, els tres més importants eren, de nord a sud, el de Sant Andreu, el d'Estadella i la riera d'Horta. El primer baixava pels peus del temple de Sant Andreu i s'unia amb el torrent d'Estadella, justament al punt que avui pot considerar-se un dels vèrtexs del barri del Bon Pastor [...]"

El torrent d'Estadella baixava des del portell de Valldaura, dels cims més alts de la serralada dels Agudells. Anava a parar al Besòs, en un punt molt fèrtil i on es construïren les sèquies Noval i Madriguera. Precisament al punt d'unió d'aquestes dues sèquies va sorgir a principis d'aquest segle la barriada d'Estadella, primer nucli habitat del que més endavant seria el barri del Bon Pastor". (Huertas- Fabre)

La sèquia Madriguera i la sèquia Noval marquen els límits administratius d'un territori dividit entre Barcelona, Santa Coloma i Sant Adrià del Besòs.

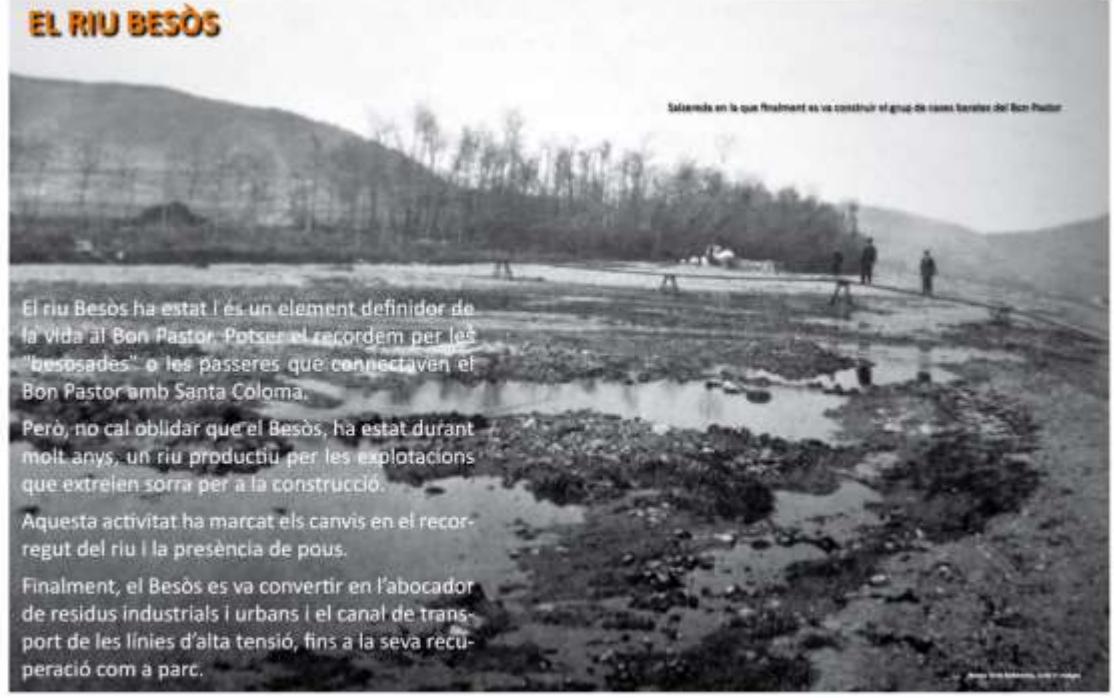
2005. Plans topogràfics de Barcelona i les parcs de la Ciutat de Barcelona. Ajuntament de Barcelona. Any 2005.

2019. Plans de Barcelona. Servei de Pla de Barcelona. Ajuntament de Barcelona. Any 2019.

UN RIC TERRITORI AGRÍCOLA

EL RIU BESÒS

Salida en la que finalmente se va construir el grupo de casas baratas del Bon Pastor

El riu Besòs ha estat i és un element definidor de la vida al Bon Pastor. Potser el recordem per les "besosades", o les passerres que connectaven el Bon Pastor amb Santa Coloma.

Però, no cal oblidar que el Besòs, ha estat durant molt anys, un riu productiu per les explotacions que extreien sorra per a la construcció.

Aquesta activitat ha marcat els canvis en el recorregut del riu i la presència de pous.

Finalment, el Besòs es va convertir en l'abocador de residus industrials i urbans i el canal de transport de les línies d'alta tensió, fins a la seva recuperació com a parc.

Es pous als que fa referència la notícia.
Font: Vistes aèries. ICGC

Niño salvado de ser ahogado.

En los solares existentes en el paseo de Enrique Sanchís-Follet, unos niños estaban jugando, cayéndose uno de ellos en uno de los pozos de agua que hay en aquel lugar. Los demás al observar que había quedado sumergido, demandaron ayuda con gritos de auxilio. Afortunadamente, en aquel preciso instante transitaban por aquel lugar, don y don , quienes con gran riesgo de sus vidas se arrojaron al agua, logrando al fin rescatar al niño semi-asfijado, practicándole seguidamente la respiración y con toda urgencia trasladado al dispensario de San Andrés, donde fue debidamente asistido por el facultativo de guardia. El niño en cuestión, resultó llamarse , de once años de edad.

Besòsada a l'inici de 1990. Font: CR.POLIS. Arxius Usos Socials del riu Besòs

REDACCION Y ADMINISTRACION Pelayo, 28 TELEFONOS: 331.44.32 331.47.32 331.45.34 331.47.32	<h1>LA VANGUARDIA</h1> <p>ESPAÑOLA</p> <p>PRECIO DE ENTE 2° ptas.</p> <p>MARTES, 2 de octubre de 1962</p>	PALACIO DE PEDRALBES TELEFONOS: 402.24.44 402.24.45 402.24.46 402.24.47 402.24.48 402.24.49 402.24.50 402.24.51 402.24.52 402.24.53 402.24.54 402.24.55 402.24.56 402.24.57 402.24.58 402.24.59 402.24.60
---	--	---

CONSEJO DE MINISTROS EN EL PALACIO DE PEDRALBES

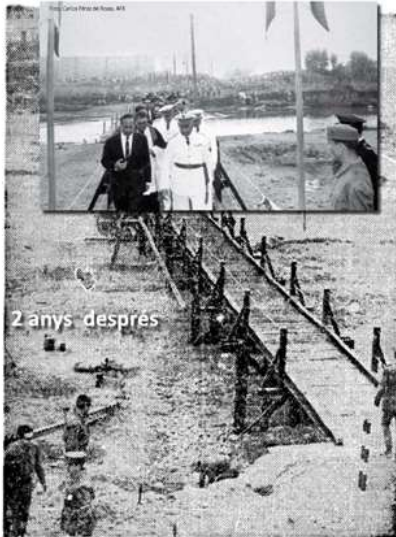
FRANCO ADOPTA TODOS LOS MUNICIPIOS AFECTADOS POR EL DESASTRE

MIL MILLONES DE PESETAS DE CREDITO A FAVOR DEL GREMIO DE FABRICANTES DE SABADELL Y DEL INSTITUTO INDUSTRIAL DE TARRASA. - COMISION ESPECIAL EN EL PLAN DE DESARROLLO

Créditos particulares, moratorias, desgravaciones, aplicación del «riesgo catastrófico», obras, exenciones aduaneras, prestaciones de seguros de paro y desempleo, viviendas y encauzamiento de los rios Besòs y Llobregat

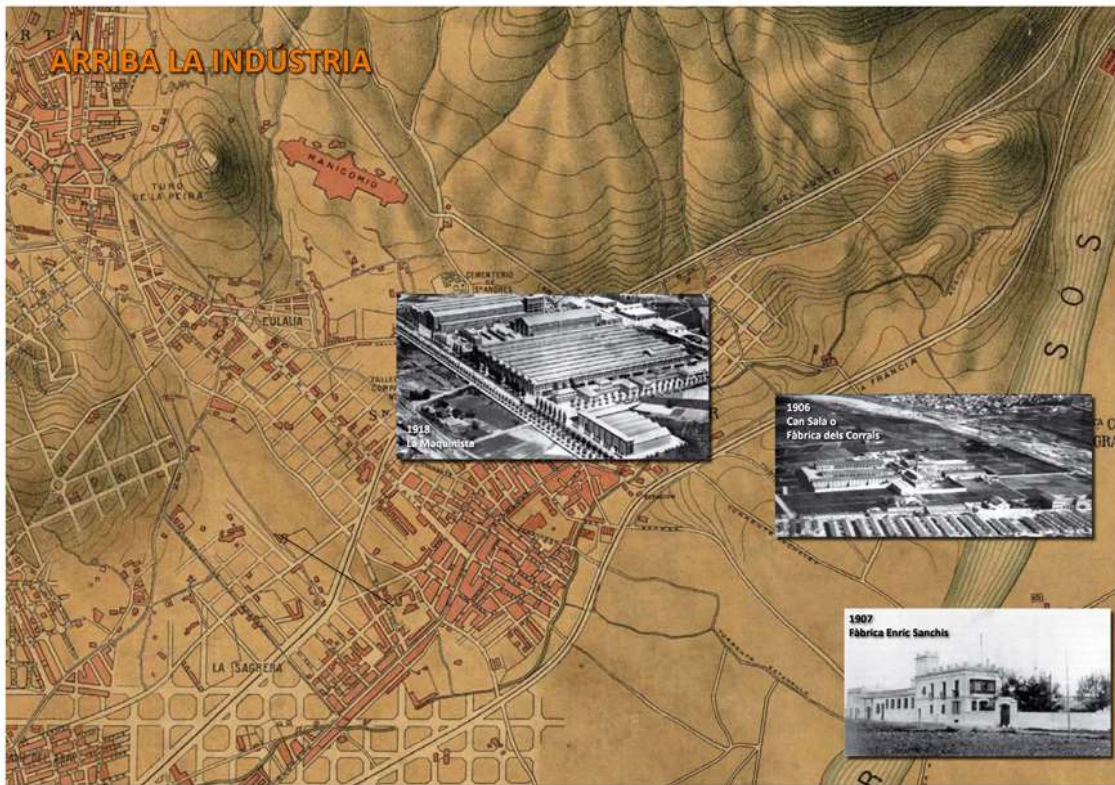
DOMINGO 16 DE ENERO DE 1962

Inauguración de una pasarela sobre el Besòs

Al mediodía de ayer, el capitán general de esta Región Militar, duque de la Victoria, inauguró una pasarela sobre el río Besòs construida por el Arma de Ingenieros del Ejército que está destinada a peatonales y une la barriada del Molinet de Santa Coloma de Gramenet, con el barrio del Buen Pastor. Sustituye a la que había en el mismo sitio y que fue arrastrada por la corriente. La nueva pasarela está construida con gruesos pilotes de 32 centímetros, horiongonados en su base y más separados que en la pasarela anterior, a fin de que no haya obstrucción por ramares arrastrados por el río en épocas de crecida de las aguas. La longitud de esta pasarela es de 64 metros y medio y su anchura es de metro y medio. La construcción estuvo a cargo de una sección de la segunda compañía del Batallón de Zapadores del Regimiento 381to de Ingenieros número 4, con materiales proporcionados por los Ayuntamientos de Santa Coloma de Gramenet y Barcelona. Asistieron a la inauguración el gobernador militar de Barcelona, General Serrano Ariz, el general jefe de Ingenieros Militares de esta Región, señor Benoit Aidemé; el alcalde de Santa Coloma señor Honoro Tuñases; los demás miembros del consistorio de dicha localidad; el concejal del Ayuntamiento de Barcelona señor Martínez de Cardellano, y otras personalidades. Bendijo la pasarela el cura párroco de la barriada del Buen Pastor, don Juan Cortinas. La foto de Pérez de Rozas, recoge un aspecto de la pasarela inaugurada.

1962 Inundacions i gran nevada

...I LA GENT Les barriades

1923 La Mina

"El 1923, Joan Cruillas i Carbonell, veí de la travessia Padró de Santa Coloma de Gramenet, demanava un permís per construir quatre cases de planta baixa en el solar núm 3 de la urbanització de Ricard Prats. La façana de tres d'aquestes cases donava al carrer, encara per obrir, que amb el temps passaria a dir-se de la Mina. La quarta casa donava a la carretera fiscal que, en aquell tram començava a dir-se passeig de Sanchis.

Aquest permís aprovat el 1 d'octubre de 1923, és una mena d'acta de naixement del barri del Bon Pastor. Igualment és fa constatació que, més enllà de la instal·lació de la fàbrica d'Enric Sanchis, els nombrosos promotors d'urbanitzacions de l'època que va haver-hi a Santa Coloma - colònia Royo, barri Vidal i barriada de Mercedes Nuet, per posar uns exemples- també veien possibilitats econòmiques a l'altre costat del riu Besòs. Aquest és el cas de Ricard Prats, un colomenc que devia adquirir unes terres a l'inici de la dècada de 1920 i les va compartimentar en quinze solars per després vendre-les".

1926 Estadella

"La petició dels primers permisos d'obres a la zona daten de l'agost de 1925. Aquests permisos, sol·licitats a l'Ajuntament barceloní van ser sistemàticament anul·lats o no concedits, ja que els successius plans urbanístics des de Cerdà havien considerat la instal·lació d'un parc urbà a la zona.

El 30 de juny de 1926 es va aprovar la creació de la urbanització Estadella o de la Madriguera, es van parcel·lar uns terrenys i es van plantejar els vials que no gaire temps més tard esdevindrien els carrers Foc Follet, Mare Eterna, Barri Vermell i Estadella. Els propietaris i legals van haver d'esperar fins al 21 de maig de 1934 per legalitzar la seva situació, un cop pagades les preceptives multes".

1926 Las Carolinas

Primer Cinema Edison i després Ambos Mundos. Cinema, bar, sala. Un dels llocs emblemàtics de la barriada de Les Carolines

"Entre 1926 i 1934 aquesta faixa es va omplir amb una vuitantena d'establiments comercials que conjugaven botiga amb habitatge i es van convertir en el centre comercial de la nova zona.

El tret de sortida urbanitzador sembla marcar-lo una taverna i cafè. Les Carolines, regentada des de 1926 per Genís Pont i Mitjans i la seva dona Josefina Rosa Antonina, tots dos nascuts a Barcelona el 1896, situada en el número 28 de la riera de Sant Andreu, davant de la fita que marcava el límit municipal.

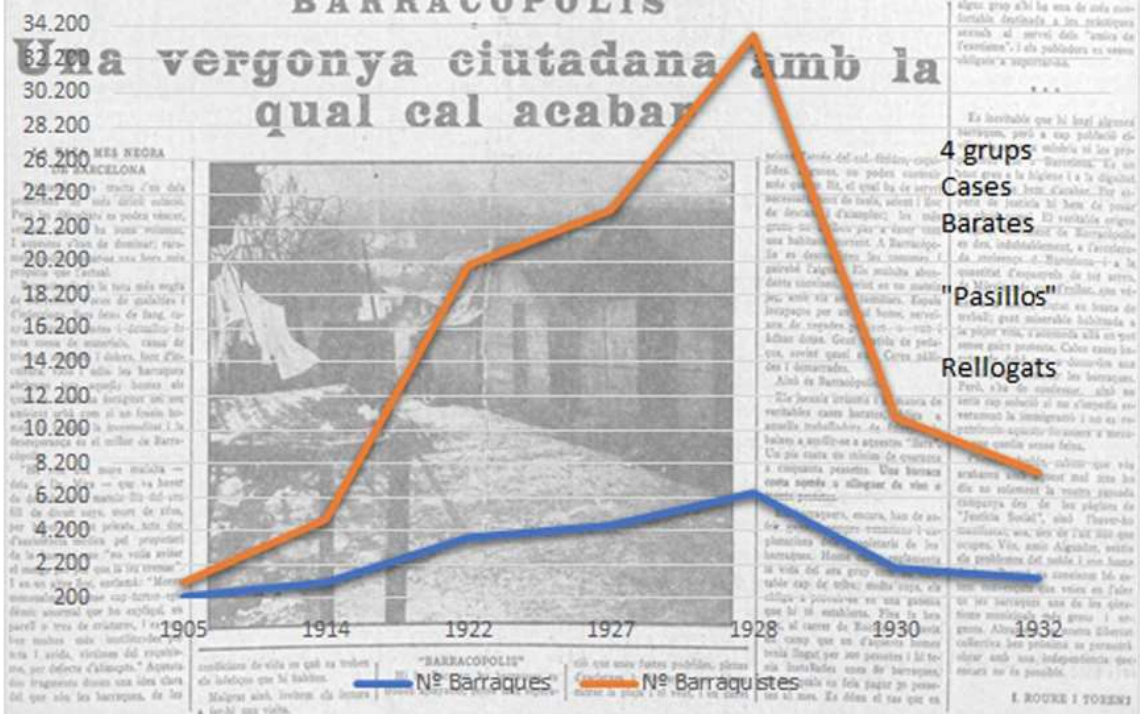
Serà aquest establiment el que, gràcies a la veu popular, donarà nom a la zona".

1930 Barriada Sanchís

"Sanchís va adquirir el 19 de juliol de 1930 per 28.000 pessetes la partida de terra tradicionalment anomenada la Madriguera, que ocupava una extensió de poc més de 36 àrees i que es trobava al davant de la seva indústria. Amb aquesta operació [...] Sanchís podrà dur a terme, com altres empresaris de l'època, els Fabra i Raimunda Puntí, a Sant Andreu, i Rigobert Jambriña a la Sagrera, la construcció de 27 cases destinades als treballadors de la seva empresa. Una de les cases, més gran que les altres serà construïda al juny de 1931 al darrera de la fàbrica. Aquestes cases van ser batejades com la barriada Sanchís, tenien una superfície similar a la de les cases barates i mantenien un pati al davant vorejat per una tanca de ferro. Al bell mig del conjunt de les cases es va construir un edifici, projectat per l'arquitecte municipal de Santa Coloma, Josep Alemany Juvé, el qual edifici inicialment va ser pensat com a esglésiola o ermita, però que la construcció de les cases barates i d'un temple provisional va fer que fos destinat a una escola per a la barriada, projecte que mai no va prosperar. Amb el temps, l'edifici es convertirà en el popular Centro Blanco del Bon Pastor".

4 grups Cases Barates "Pasillos" Rellogats

I. ROUXE I TORRES

1930 PATRONATO DE LA HABITACION

El domingo se celebró en el Grupo segundo del Patronato de la Habitación de Barcelona, sesión bursátil celebrada entre San Adrián y San Adrián, constituida por cincuenta obreros y una veintena para familias obreras, una reunión de carácter religioso, cuyo fin era dar a aquellos obreros de una iglesia en que podían cultivar sus ideales de cristianos.

Visión de la procesión del Corpus Christi.

TERRA DE MISSIONS

1935 Nueva parroquia

Tal es el Planio que nuestro venerable señor obispo de Barcelona se ha dignado señalar a esta nueva parroquia, situada entre San Adrián y San Andrés de Palomar.

Quien las oraciones, aunque son sólo por referencia, son convenientes, que se trata de una parroquia misionera.

1936 LLAMAMIENTO A LA CARIDAD

Un año hace fué erigida la parroquia del Buen Pastor. Es ella una parroquia misionera en su sentido propio, pues desgraciadamente en las puertas de la ciudad de Barcelona hay tierra de misión sin evangelizar todavía.

Quien las oraciones, aunque son sólo por referencia, son convenientes, que se trata de una parroquia misionera.

29 de maig de 1937

El 9 Morts a Bon pastor Bombardejos de 29 de maig de 1937 a les 3:40 de la matinata:

- 29/05/1937 Carme Marco Remigio, 47 anys
- 30/05/1937 Maria Garcia Marco, 16 anys
- 31/05/1937 Pilar Garcia Marco, 9 anys
- 01/06/1937 Maria Trilla Botanch, 38 anys
- 02/06/1937 Margarida Ventura Trilla, 17 anys
- 03/06/1937 Antònia Ventura Trilla, 29 anys
- 04/06/1937 Marià Torres Temiño, 25 anys
- 05/06/1937 Eulàlia Pérez Miguel, 25 anys
- 06/06/1937 Progrés Porres Pérez, 3 anys

“El traumatisme de 1936-1939, la postguerra, aguditzen el problema de la no integració dels dos grups de veïns del barri: la part Immigrada, Cases Barates, a una banda del carrer de Sant Adrià, i la part més arrelada, la d'Estadella, a l'altra; la misèria i l'estraperlo accentuen el problema.

L'esperança d'una integració gradual, fruit del temps, s'esvaeix amb l'inici de la immigració massiva dels anys cinquanta. Davant d'això, el barri queda completament desarticulat, la dotació escolar és insuficient, l'aïllament real i sociològic de Barcelona s'accentua.

El rector ha d'assumir funcions d'urgència que de cap manera li corresponen, i, al grau de sordidesa paisatgística general, s'hi afegeix l'aparició d'un cinturó fabril, en part planificat i en part no, que envolta el barri.” (Huertas- Fabre). Font: Huertas, Josep M; Fabre, Jaume. (1976). Tots els barris de Barcelona (8 vol). Edicions 62.

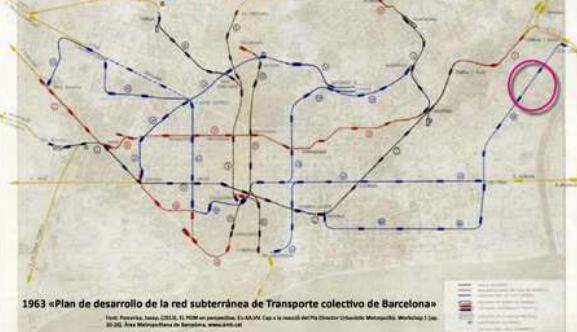
1944 - 1945 Unificació territorial amb Barcelona

Un barri amb pocs serveis i menys connexions

El Metro més de 40 anys de promeses incomplertes

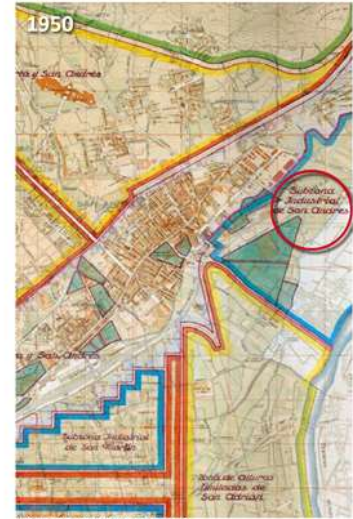
"Los médicos que atendían a la gente del barrio, por ejemplo a mí mismo, eran el Dr. Sauqué y otro médico, el Dr. González, de Sant Andreu. Sant Andreu siempre ha destacado por tener muy buenos médicos de cabecera incluidos los de la Clínica Sant Jordi como los Cararach. A los médicos los tenías que ir a llamar por teléfono.

"En el momento que empieza a sonar el tema de la Seguridad Social llega la noticia de que vamos a tener un médico de la Seguridad Social, no recuerdo el nombre del primero que empezó que era de religión judía; él no se escondía de este hecho y era vox populi. A este médico le adjudicaron el barrio del Bon Pastor, pero como no había un Centro el médico tenía que buscarse un sitio y no sé si de su salario o de algún complemento, tenía que alquilar una habitación. El médico alquiló, como mínimo, tres habitaciones de las casas baratas, una estaba en la calle Bassella, creo que en el número 9 o en el 11. Circula una foto que se ve con el rótulo de Centro Médico. El centro médico era esto, una mesa que trajo el propio médico, estaba él, con sus aparatos, pero no tenía nada más. No podía hacer radiografías, el aparato de rayos X estaba en el dispensario de la Parroquia, y el médico de la Seguridad Social te enviaba al dispensario para que te hicieran la placa. Después se trasladó a la calle Granadella esquina Serós, muy cerca de donde hoy está el CAP". (Salvador Angosto)

NOUS VEÏNS AL "NOU BARRI DEL BON PASTOR" [1945]

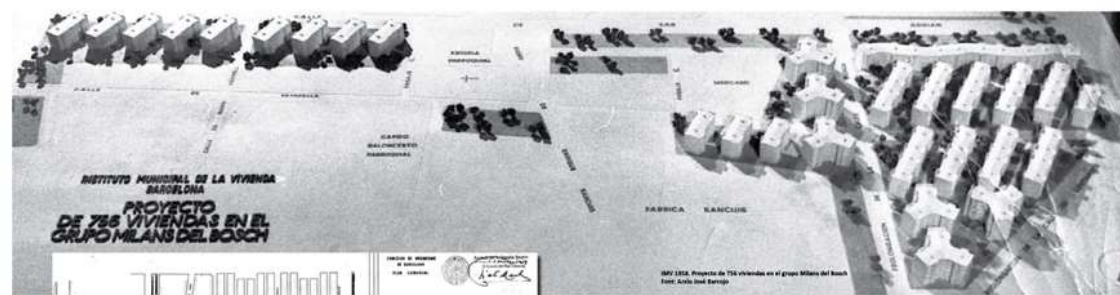
1950 Suburbanización de Barcelona. Fuente: Servicio del Plan de la ciudad. Fuente: ICOC

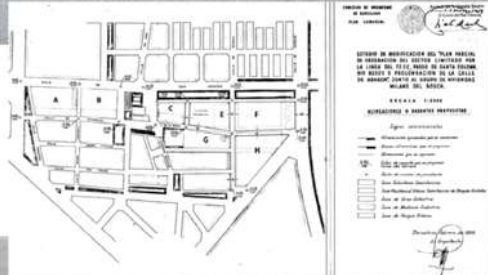
1954 Zonas del Plan de Ordenación de Barcelona (aprobado en 1 de diciembre de 1953). Fuente: Servicio del Plan de la ciudad. Fuente: ICOC

1962 Plano de zonas de Barcelona, anexo n.º 1 de los Ordenamientos municipales de edificación aprobados en 27 de febrero de 1958 con las modificaciones derivadas de los planes parciales aprobados hasta 30 de abril de 1962. Fuente: Ajuntament de Barcelona. Servicio Técnico del Plano de la Ciudad. Fuente: ICOC

INSTITUTO MUNICIPAL DE LA VIVIENDA
BARCELONA
PROYECTO DE 756 VIVIENDAS EN EL GRUPO MILANS DEL BOSCH

altres nous veïns

EL PLA COMARCAL DE 1953

Los planes parciales de ordenación que se aprobaban como desarrollo del Plan Comarcal, Ley de 3 de diciembre de 1953 y reglamento de 22 de octubre de 1954, podrán modificar la división del terreno urbano a efectos de su distinta utilización mediante la creación de otras nuevas zonas o la variación del perímetro de las actuales.

Rojo y naranja: Zonas residenciales
Morado: Zonas industriales
Verde y azul: Zonas verdes

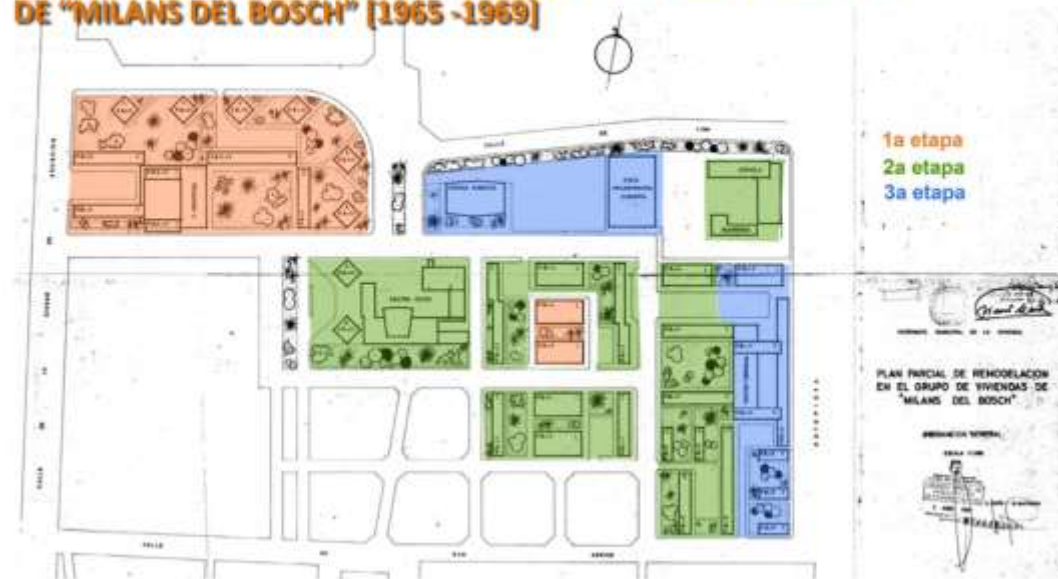

1958 Plan de urgencia social de Barcelona: urbanismo pro vivienda.

Comisión de Urbanismo de Barcelona

PLAN PARCIAL DE REMODELACIÓN EN EL GRUPO DE VIVIENDAS DE "MILANS DEL BOSCH" [1965 -1969]

En total, pues, se eliminara el conjunto en 336 = 80 + 256 viviendas, quedando el total en 2.222 viviendas.

La composición de los bloques de viviendas queda, - pues, de la siguiente manera:

Designación	Nº de bloques	Nº de plantas	Nº viviendas por bloque	Nº construidos Bloq. Totales	Nº construidos Bloq. Totales	Nº construidos Bloq. Totales	Nº construidos Bloq. Totales	
A	8	pb + 13	55	440	4.200	22.600	300	2.400
B	3	pb + 11	96	96	7.200	7.200	600	600
C	2	pb + 13	88	176	6.600	13.200	600	1.200
D	2	pb + 11	66	132	4.950	9.900	450	900
E	7	pb + 11	144	888	10.800	21.600	900	1.800
F	2	pb + 11	96	192	7.200	14.400	600	1.200
G	3	pb + 8	54	54	4.050	4.050	450	450
H	2	pb + 8	72	144	5.400	10.800	600	1.200
I	2	pb + 8	32	64	2.400	4.800	300	600
J	3	pb + 5	72	72	3.400	5.400	525	525
K	5	pb + 5	74	370	1.800	3.600	300	1.500
L	7	pb + 4	54	378	4.050	28.350	900	6.300
M	3	pb + 3	36	36	2.700	2.700	900	900
N	3	pb + 3	30	30	2.250	2.250	750	750
T O T A L	37			2.222	107.250	30.325		

Los servicios públicos no se alterarán, a pesar del - cambio del número de viviendas, ya que el mismo se distribuirá en muy pequeña medida en el dimensionado de los edificios y espacios.

Los coeficientes de utilización y edificabilidad vigentes, pasando el primero de 1,55 a 1,28 m²/m² y el segundo de 4,26 a 3,16 m²/m².

... Continuará ...

Organiza
 Associació de Veïns i Veïnes
A.V.V.BON PASTOR

amb la col·laboració
 UNIVERSITAT DE BARCELONA

amb el suport
 Departament d'Urbanisme i Habitatge de Catalunya

Bona part de les imatges d'aquest exposició provenen de l'arxiu documental del projecte "Tem la Memòria del Bon Pastor" impulsat per la Associació de veïns i veïnes del Bon Pastor.

Agraïments a tots els que van contribuir a la creació d'aquest fons documental del futur "Arxiu del Bon Pastor", en especial a:

- Salvador Anglada
- Josep Balaguer
- José Barroja
- M. Rosa Bayó
- Fernando Bayó
- Francisco Caparri
- José Capdevila
- Josep Capó
- Encarna Frade
- Francisco Galí
- Ramon Gual
- Alberto Santasusana

Diseny: CR POLS, Universitat de Barcelona
 Barcelona, Bon Pastor maig 2020